

ARVOKAS SERLACHIUS- KIRJEENVAIHTO SÄHKÖISEEN MUOTOON

Alkuperäisessä muodossa säilytetty Gösta Serlachiuksen kirjeenvaihtoarkisto järjestetään ja siirretään sähköiseen muotoon. Mittava digitointiurakka tehdään työhön varta vasten suunnitellun automaatiojärjestelmän avulla.

Serlachius- museoiden arkistoaineistot

Serlachius-museot vastaavat kulttuurihistoriallisesti tärkeistä arkistokokoelmasta. Arkistossa on Serlachius Oy:n teolliseen historiaan, Serlachiusen sukuun ja Mäntän kulttuurihistoriaan liittyvää materiaalia, kuten asiakirjoja, rakennuspiirustuksia, valokuvia ja filmimateriaalia.

Kokoelmat ovat syntyneet pääasiassa lahjoitusten kautta.

Museot kartuttavat tällä hetkellä aktiivisesti muistitietokokoelmaansa ja järjestävät säännöllisesti perinnekeruita eri aihepiireistä.

Arkistoaineistojen digitointityö suojaa alkuperäisaineistot ja parantaa aineistojen saavutettavuutta.

Arkistot ovat tutkijoille avoinna sopimuksesta. Yhteyshenkilö on kokoelmasuunnittelija Leena Leiman.

Leena Leiman (vas.) ja Milla Sinivuori-Hakanen työstävät vanhoja kirjeoriginaaleja, joita on museon kokoelmassa satojatuhansia kappaleita.

Gösta Serlachiuksen kirjeenvaihtoarkistossa on satojatuhansia yksittäisiä dokumentteja, kaikkiaan kirjeenvaihtoa on noin 60 arkistohyllymetrin verran. Kokoelmaan sisältyvät vuorineuvos Gösta Serlachiuksen kirjeenvaihto (1898–1942), hänen elämäntyönsä jatkajan, poikansa vuorineuvos **R. Erik Serlachiuksen** kirjeenvaihto (1960–1980) ja viimeisen yhtiön johdossa olleen patruunan **Gustaf Serlachiuksen** kirjeenvaihtoa (1985–1987). Lisänä on muita yhtiön toimintaan liittyviä asiakirjoja.

– Aineiston haurain osuus koostuu vanhoista hienoista kirjeoriginaaleista ja silkkipaperisista kirjokopioista. Kun dokumentit ovat sähköisessä muodossa, ei itse originaaleihin tarvitse kajota, ja aineiston kiinnostava sisältö on paikasta ja ajasta riippumatta museoiden oman henkilökunnan ja myöhemmin digitoinnin valmistuessa myös tutkijoiden käytössä, kertoo Serlachius-museoiden kokoelmasuunnittelija **Leena Leiman**.

Onnistunut pilottiprojekti

Serlachius-museoiden ja pirkkalalaisen Pikselitehdas Oy:n yhteistyönä lähdettiin kehittämään prosessia aineiston nopeaan ja turvalliseen digitointiin. Tuloksena syntyi ensimmäinen museaalisen kirjearkiston digitointia varten luotu automaatiojärjestelmä Suomessa.

– Digitointijärjestelmä toimii täysin automaattisesti. Dokumenttien siirrossa skannerille ja skannerilta

hyödynnetään kevyellä alipaineella toimivaa tarttujaa, jossa digitoitavat dokumentit pysyvät suorina ja täysin vahingoittumattomina koko prosessin ajan aina hauraita silkkipapereita myöten. Jos imussa tapahtuu häiriö, toiminta keskeytyy välittömästi, ja asiakirja ei vaurioidu. Samaa tekniikkaa voidaan käyttää myös paperivalokuvia digitoitaessa, selvittää **Kari Hankaniemi** Pikselitehtaalta.

Automaatiojärjestelmän avulla on digitoitu erinomaisin tuloksin jo noin 18 000 asiakirjaa. Museossa ollaan tyytyväisiä pilottiprojektin tuloksiin. – Etuina ovat digitointiprosessin nopeus ja lopputuloksen eli tiedostojen hyvä, standardien mukainen laatu, sanoo Leena Leiman.

– Oli haaste hallita turvallisesti tällaista erityyppisistä paperilaaduista koostuvaa kokonaisuutta. Laitteiston toiminta on kuitenkin ylittänyt kaikki odotukset, iloitsee myös Hankaniemi.

Yksi projektin työläimmistä vaiheista on mittavan aineiston järjestäminen digitointia varten. Tallennustyö museolla jatkuu vielä digitoinnin jälkeen, kun kuvatiedosto sisältökuvauksineen viedään museon sähköiseen arkistotietokantaan.

Järjestetyn ja arkistoidun kirjeaineiston valmistelusta digitointia varten on vastannut museoassistentti **Milla Sinivuori-Hakanen** ja arkiston digitointiprojektin suunnittelusta Leena Leiman. Työryhmään kuuluvat lisäksi kokoelmapäällikkö **Kirsi Eskelinen** ja suunnittelija **Raija Idänheimo**.

Kiehtova lähdeaineisto

Aineisto sisältää kirjeenvaihtoa vuorineuvos Gösta Serlachiuksen yksityis- ja työelämästä. Dokumentit

antavat käsityksen esimerkiksi siitä, miten kansainvälistä suuryritystä johdettiin ja miten hoidettiin yhteyksiä liikekumppaneihin kotimaassa ja ulkomailla. Teollisuusjohtajalle osoitettiin myös paljon tarjouksia tai pyyntöjä; toivottiin töitä tai suoraa rahallista avustusta.

Teollisen historian lisäksi aineistosta voi lukea muun muassa maatalouteen, metsästyksen, taiteeseen ja Mäntän kehittämiseen liittyvää historiaa. Vuorineuvos Gösta Serlachius kävi vilkasta kirjeenvaihtoa Mänttää ja sen rakennuksia suunnitelleiden arkkitehtien sekä taiteilijakontaktinsa, kuten **Emil Wikströmin**, **Akseli Gallen-Kallelan** ja **Lennart Segerstrålen** kanssa.

Kokoelmaselain avautumassa

Gösta Serlachiuksen taidesäätiön kokoelmiin kuuluvia arkistoaineistoja on luetteloitu ja digitoitu sähköiseen tietojärjestelmään jo lähes 10 vuoden ajan. Museoiden arkistotietokantoja muutetaan parhaillaan selainpohjaiseksi, jolloin aineistoja pääsee tarkastelemaan myös Internetin kautta.

– Pyrimme avaamaan ensimmäiset aineistot verkossa vuodenvaihteessa 2011–2012. Tällöin museon ulkopuolelta aineistoihin voi tutustua etukäteen tilattavan käyttäjätunnuksen kautta. Gösta Serlachiuksen kirjeenvaihtoarkisto valmistuu kokonaisuudessaan digitaaliseen muotoon noin viiden vuoden kuluttua. Näin turvaamme aineiston säilymisen tuleville sukupolville, ja se on helposti saavutettavissa, sanoo Leiman.